

Nr 848

Av herrar Boija och Enskog, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 136, med förslag till skollag m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 136 till årets riksdag framläggs ett förslag till skollag. Detta förslag är enligt vår mening i behov av kompletteringar på vissa punkter.

Sålunda används bl. a. i §§ 24 och 25 termen *studievägar* utan att denna term är definierad i lagtexten i övrigt. I specialmotiveringen till § 25 (s. 70) återfinns visserligen ett förklarande uttryck som måhända är avsett att fylla denna funktion. Det heter där att studievägarna »omfattar ett system med olika tillvalsgrupper i årskurserna 7 och 8 samt linjer i årskurs 9». Enligt vår mening är denna definition inte tillräckligt klagörande. Dessutom bör en definition på denna betydelsefulla nyhet i fråga om organisationen av högstadiet i den obligatoriska skolan inflyta i lagtexten. Kring begreppet studievägar har ju det för skolreformen grundläggande fria tillvalet byggts upp, och för undervisningen och organisationen av detta stadium är studievägarna också ett centralt begrepp. Därför är det otillfredsställande att detta begrepp inte är definierat på ett klart och otvetydigt sätt i lagtexten.

Det fria tillvalet är som nämnts en av de viktigaste nyheterna och därtill en av de grundläggande principerna i skolreformen. Därför är det enligt vår uppfattning otillfredsställande att detta fria tillval begränsas på sätt som framgår av specialmotiveringarna till § 25 (s. 71). Det heter där: »Att elevernas valmöjligheter stundom kan i viss mån begränsas, exempelvis därigenom att det antal inte anmäler sig till viss studieväg som erfordras för dess inrättande, är ofrånkomligt, men jag anser inte att detta förhållande behöver komma till särskilt uttryck i lagtexten.» Det fria tillvalet omfattar alltså i praktiken endast de studievägar som blir tillgängliga genom att de väljs av ett visst minimiantal elever. Enligt vår uppfattning bör det emellertid stadgas en skyldighet för kommunerna att sörja för att de elever som valt viss tillvalskombination erhåller undervisning i denna, även om man inte uppnått tillräckligt antal för att få till stånd undervisning vid den egna högstadieskolan. Sådan undervisning bör då anordnas i samverkan mellan två eller flera högstadieskolor, dvs. genom att elever från två eller flera högstadieområden slås samman och undervisas i en av de berörda högstadieskolorna under det läsår då de inte kan få undervisning i den valda tillvalsgruppen vid den egna skolan. I enlighet härmed bör också öppnas möjlighet för kommunerna att anordna även undervisning i tillvalsgrupper i

årskurserna 7 och 8 i samverkan. Denna möjlighet tycks enligt lagtext och specialmotiveringar i första hand vara avsedd för samverkan rörande ett eller flera stadier eller för linjer i årskurs 9. I § 25 skollagen bör därför införas en bestämmelse dels om skyldighet för kommunerna att sörja för undervisning på här nämnt sätt i årskurserna 7 och 8, dels om möjlighet för kommunerna att samverka även i fråga om tillvalskombinationerna i årskurserna 7 och 8.

Enligt texten till § 29 samt specialmotiveringen till denna paragraf skall tillgången på *platser i skolor ovanpå grundskolan* göras beroende dels av samhällets resurser, dels av samhällets behov av arbetskraft av olika slag. Dessa riktlinjer för skolutvecklingen är emellertid principiellt icke önskvärda. I stället bör antalet skolplatser även på detta stadium utökas i takt med efterfrågan på sådana platser, dvs. enligt frekvensen av godkända sökande. Elevernas hemkommun bör alltså se till att eleverna får önskad undervisning på detta stadium inom annat elevområde, om platserna ej räcker till vid skola eller skolor inom det egna elevområdet. I § 29 bör i enlighet härmed första stycket lyda som följer: »Barn och ungdom, som äro bosatta i riket och som fylla föreskrivna inträdesfordringar, äga få undervisning vid skola, som sägs i 2 § b).»

Med hänvisning till ovanstående får vi hemställa,
att riksdagen beslutar att en definition på begreppet »studievägar» skall inflyta i § 24;

att i skollagen § 25 införs bestämmelser, dels om skyldighet för kommunerna att sörja för undervisning i tillvalskombinationer i årskurserna 7 och 8, även då sådana kombinationer inte valts av erforderligt antal elever, dels om möjlighet för kommunerna att sörja för sådan undervisning genom samverkan mellan två eller flera högstadieområden;

att skollagen § 29 första stycket skall lyda: »Barn och ungdom, som äro bosatta i riket och som fylla föreskrivna inträdesfordringar, äga få undervisning vid skola som sägs i 2 § b).»

Stockholm den 25 april 1962

Gustav Boija

C.-G. Enskog